

Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ Ա Ց ՈՒ Յ Ց

ԵՐԵՎԱՅԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ 2013-2016 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ

NN ը/կ	Միջոցառումները	Ակնկալվող արդյունքը	Ժամկետը	Պատասխանատու կատարողը	Համակատարողը	Ֆինանսավորման աղբյուրը
1	2	3	4	5	6	7
Սոցիալական պաշտպանություն						
1.	«Պետական աջակցություն մանկատան շրջանավարտներին ծրագիրը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծը ՀՀ կառավարություն ներկայացնելը	Մանկատան 14-18 տարեկան սաները ձեռք կրերեն ինքնուրույն կյանքի հնտություններ: Մանկատան շրջանավարտները կստանան բազամանասնագիտական աջակցություն հասարակությանն ինտեգրվելու նպատակով:	2014 թ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
2.	Ինսամբ և պաշտպանություն իրականացնող շուրջօրյա հաստատություններում խնամվող երեխաների թվի կրճատման (բեռնաթափման) և հաստատություններից երեխաների մուտքի կանխարգելման ծրագիրը մշակելու և ՀՀ կառավարություն ներկայացնելը	Կյանքի դժվարին իրավիճակում գտնվող երեխաների խնամքի կազմակերպում ընտանիքում (ՀՀ Լոռու և Շիրակի մարզերում 2013-2016 թթ.): Երեխաների խնամք և պաշտպանություն իրականացնող շուրջօրյա հաստատություններում խնամվող երեխաների թիվը կվազի և կկանխարգելվի երեխաների մուտքը նշված հաստատություններ:	2013-2016 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե և օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

1	2	3	4	5	6	7
3.	Ինսամբ և պաշտպանություն իրականացնող հաստատությունների սոցիալական նվազագույն չափորոշիչների կիրառում	1. Ինսամբ և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններում խնամվող երեխաների համար կապահովվեն հավասար պայմաններ: 2. 2013-2015 թթ.-ին չափորոշիչները կկիրառվեն հաստատությունների 50%-ում, 2016 թ.-ից չափորոշիչները կկիրառվեն բոլոր հաստատություններում:	2013-2016 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ պետական բյուջե
4.	Ինսամբ և պաշտպանություն իրականացնող հաստատությունների շենքային պայմանների հարմարեցում երեխաների, այդ թվում մասնագիտացված հաստատություններում հաշմանդամություն ունեցող երեխաների անհատական կարիքներին	Ինսամբ և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններում խնամվող երեխաների համար կապահովվեն հավասար պայմաններ:	2014-2016 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
5.	Մասնագիտացված մանկատների մասնագետների հատուկ մանկավարժության և արդի մեթոդաբանության վերաբերյալ վերապատրաստման դասընթացների շարունակականության ապահովում	Մասնագիտացված մանկատներում երեխաներին տրամադրվող խնամքի որակի բարձրացում (մասնագիտացված մանկատների մասնագետների 100 տոկոսը մասնակցել է վերապատրաստման դասընթացներին):	2013-2016 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
6.	Հատուկ կարիքներ ունեցող երեխաների համար հատուկ ուսումնական հաստատություններում միասնական կառավարում և սոցիալական պաշտպանությանն ուղղված միջոցառումների իրականացում	Ինսամբ և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններում խնամվող երեխաների նկատմամբ մոտեցումները հավասար են:	2013-2015 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ պետական բյուջե, միջազգային կազմակերպություններ

1	2	3	4	5	6	7
7.	Հաստատությունների անձնակազմի վերապատրաստումների շարունակականության ապահովում	Երեխաների խնամքի և պաշտպանությամբ զբաղվող մասնագետների կարողությունները կզարգանան: Հաստատությունների մասնագիտական աշխատակազմը 100%-ով կընդգրկվի դասընթացներին:	2013-2016 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
8.	Երեխայի հանդեպ բռնության երևույթի դեմ պայքարի հայեցակարգի և միջոցառումների ծրագիրը մշակելը և ՀՀ կառավարություն ներկայացնելը	1. Կսահմանվեն երեխայի հանդեպ բռնության երևույթի դեմ պայքարի ձևերը: 2. Կկիրառվեն երեխաներին բռնությունից պաշտպանության ուղղորդման ընթացակարգերը: 3. Կիրականացվեն երեխաների հարցերով զբաղվող մասնագետների (հոգեբան, մանկավարժ, սոցիալական աշխատող, բժիշկ, ոստիկան և այլն) շարունակական վերապատրաստումները:	2014 թ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ ստորջապահության նախարարություն	Ֆինանսավորում չի պահանջվում:
9.	Աշխատող երեխաների վերաբերյալ հետազոտության իրականացում, երեխաների աշխատանքի չարաշահման կանխարգելմանն ուղղված առաջարկությունները ներկայացնելը Երեխաների իրավունքների պաշտպանության ազգային հանձնաժողով	Կպաշտպանվեն աշխատող երեխաների իրավունքները: ՀՀ մարզերից առնվազն 5-ում կիրականացվեն հետազոտություններ:	2013-2014 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ մարզպետարաններ (համաձայնությամբ) Երևանի քաղաքապետարան (համաձայնությամբ)	ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից

1	2	3	4	5	6	7
10.	«ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը ՀՀ կառավարություն ներկայացնելը	ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքը կիսամապատասխանեցվի երեխայի իրավունքների պաշտպանության համակարգում իրականացվող բարեփոխումներին:	2013 թ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն		Ֆինանսավորում չի պահանջվում:
11.	«Առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների սոցիալական պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը ՀՀ կառավարություն ներկայացնելը	Կամրագրվի խնամակալության և հոգաբարձության մարմինների, առանց ծնողական խնամքի մնացած բնակելի տարածության կարիք ունեցող անձանց բնակելի տարածության տրամադրման համար իրականացվող հաշվառման գործառնության իրավական հիմքը:	2013 թ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն		Ֆինանսավորում չի պահանջվում:
12.	Համայնքներում կյանքի դժվարին իրավիճակում գտնվող երեխաների հարցերով զբաղվող մասնագետների ներդրման մոդելի մշակում, գործառնական ծախսերի վերլուծում և դրանց արդյունքներով ընտրված համայնքներում կյանքի դժվարին իրավիճակում գտնվող երեխաների հարցերով զբաղվող մասնագետների ներդրում	1. «ՀՀ կառավարության 2011 թվականի փետրվարի 24-ի N 164 –Ն որոշման մեջ լրացում կատարելու մասին» որոշման նախագիծը ՀՀ կառավարություն ներկայացնելը: 2. Խնամակալության և հոգաբարձության հանձնաժողովի կազմում կընդգրկվի համայնքի ղեկավարի աշխատակազմի համայնքային առնվազն մեկ ծառայող, որի պաշտոնի անձնագրում կամրագրվեն երեխայի իրավունքի պաշտպանությանն ուղղված գործառնություններ:	2013 թ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից

1	2	3	4	5	6	7
13.	Համայնքներում երեխաների հարցերով զբաղվող մասնագետների վերապատրաստում	Համայնքներում երեխաների հարցերով զբաղվող մասնագետների կարողությունները կզարգանան (100 % մասնակցություն):	2014-2016 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն	ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
14.	Համայնքներում սոցիալական աշխատանքի զարգացման մեխանիզմների մշակում	համայնքներում սոցիալական աշխատանքի ներդրմանն ուղղված մեխանիզմներ	2014 թ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
15.	Համայնքներում կյանքի դժվարին իրավիճակում գտնվող երեխաների միասնական «Մանուկ» տեղեկատվական համակարգի ներդրում	Երեխաների իրավունքների պաշտպանության եռաստիճան համակարգի գործունեությունը կբարելավվի և կհամակարգվի (ՀՀ համայնքների նվազագույնը 50 %-ում համակարգի ներդրում):	2013-2016 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	տեղական ինքնակառավարման մարմիններ (համաձայնությամբ) ՀՀ մարզպետարաններ Երևանի քաղաքապետարան (համաձայնությամբ)	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
16.	Երեխաների իրավունքների պաշտպանության եռաստիճան համակարգի բոլոր մակարդակների միջև համագործակցության մեխանիզմների զարգացում	Երեխաների իրավունքների պաշտպանության եռաստիճան համակարգի գործունեությունը կբարելավվի և կհամակարգվի:	2014 թ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն	Ֆինանսական միջոցներ չեն պահանջվում:
17.	Կյանքի դժվարին իրավիճակում գտնվող երեխաների համար ցերեկային նոր կենտրոնների ստեղծում ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի գնահատված կարիքների	Կստեղծվեն երեխային և նրա ընտանիքին ուղղված մասնագիտական ծառայություններ	2014-2016 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն Երևանի քաղաքապետարան (համաձայնությամբ)	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից

1	2	3	4	5	6	7
18.	Շուրջօրյա խնամք և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններն այլընտրանքային ծառայությունների վերակազմակերպման վերաբերյալ առաջարկությունները ՀՀ կառավարություն ներկայացնելը	Կստեղծվեն երեխային և նրա ընտանիքին ուղղված այլընտրանքային ծառայություններ:	2013-2014 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	Ֆինանսական միջոցներ չեն պահանջվում:
19.	Ինտեգրացված սոցիալական ծառայությունների համակարգի ներդրման փորձնական ծրագրի արդյունքների հիման վրա ինտեգրացված սոցիալական ծառայությունների և երեխաների պաշտպանության համակարգի համագործակցության գործուն մեխանիզմների ձևավորում	երեխաների իրավունքների պաշտպանության եռաստիճան համակարգի գործունեության հզորացում՝ ինտեգրացված սոցիալական ծառայությունների հետ համագործակցությամբ	2013-2016 թթ.	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն		Ֆինանսական միջոցներ չեն պահանջվում:
20.	Երեխաների իրավունքների պաշտպանության քաղաքականության իրագրելման աշխատանքների իրականացում	Հասարակությունը կներգրավվի և կաջակցի երեխաների պաշտպանության քաղաքականության իրականացմանը:	2013-2016 թթ.	Երեխաների իրավունքների պաշտպանության ազգային հանձնաժողով		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
Առողջապահություն						
21.	Երեխաների իրավունքների՝ ներառյալ երեխաների ու դեռահասների առողջության և սնուցման վերաբերյալ ՀՀ օրենսդրության վերլուծություն և համապատասխան իրավական ակտերում լրացումներ ու փոփոխություններ կատարելու մասին առաջարկությունների մշակում	Օրենսդրությունը վերլուծված է, առաջարկությունների փաթեթը մշակված է:	2013-2014 թթ.	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից

1	2	3	4	5	6	7
22.	Երեխաների հիվանդանոցային բուժօգնության բարելավման ազգային ռազմավարության ներդրման 2013-2015 թթ. գործողությունների ծրագրով նախատեսված միջոցառումների իրականացում	Երեխաների հիվանդանոցային բուժօգնության բարելավման ազգային ռազմավարությունը և դրա ներդրման 2013-2015 թթ. գործողությունների ծրագիրը մշակված է, իրականացման գործընթացն սկսված է:	2013-2015 թթ.	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
23.	Կրթական խնամք և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններում բուժօգնության ծառայությունների բարելավում: Դպրոցներում առողջապահական համակարգի արդյունավետության գնահատման հիման վրա բարելավման ռազմավարության մշակում: Խնամք և պաշտպանություն իրականացնող հաստատություններում բուժօգնության ծառայությունների գնահատում:	Իրականացվել է համապատասխան գնահատում, և արդյունքներն ամփոփված են: Ռազմավարությունը մշակված է:	2013 թ.	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
24.	Առողջ ապրելակերպի վերաբերյալ քարոզչական հաղորդումների, գրականության մշակում և տարածում	Դպրոցահասակների (դեռահասների) 50 % հետևում են առողջ կենսակերպի հիմնական սկզբունքներին:	2013-2015 թթ.	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
25.	Երեխաներին և դեռահասներին անհրաժեշտ բուժօգնության ծավալների ապահովում պետական նպատակային ծրագրի շրջանակներում	Նպատակային ծրագրերին համապատասխան երեխաների և դեռահասների համար ապահովված է մատչելի և որակյալ բուժօգնություն	2013-2015 թթ.	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե

1	2	3	4	5	6	7
26.	Հիվանդանոցային բուժօգնության ոլորտում երեխաների առողջության պետական հավաստագրի ծրագրի շարունակական ներդրում	Յուրաքանչյուր տարի 0-7 տարեկան շուրջ 300 000 երեխա ըստ անհրաժեշտության կստանան մատչելի և որակյալ հիվանդանոցային բուժօգնություն:	2013 թ. և շարունակական	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
27.	Մանկական մարզային վերակենդանացման ծառայությունների (Վանաձոր, Կապան և Գյումրի) շարունակական բարելավում	Վանաձորի, Կապանի և Գյումրու բժշկական կենտրոններում մանկական վերակենդանացման բաժանմունքներն ստեղծված են և (կամ) հագեցած բժշկական սարքավորումներով	2013 թ.	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
28.	Իմունակամոնիտորինգի ազգային ծրագրի շարունակական իրագործում, ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված գործողությունների ծրագրին համապատասխան	Իմունիզացիայի ընդգրկման բարձր մակարդակի ձեռքբերում և պահպանում (առանձին պատվաստումների 95% և ավելի մակարդակի ապահովում):	2013-2015 թթ.	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
29.	Մանկական հիվանդությունների ինտեգրացված վարման (ՄՀԻՎ) ռազմավարության շարունակական ընդլայնում՝ ներառելով Երևան քաղաքի բուժհաստատությունները	0-5 տարեկան երեխաների հիվանդացության և մահացության իջեցում, մատուցվող ծառայությունների որակի բարձրացում	2013-2015 թթ.	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
30.	Հաշմանդամ երեխաների համակարգված բուժօգնության և սպասարկման բարելավման ծրագրեր և միջոցառումներ: Վերականգնողական մարզային կենտրոնների ծրագրի ընդլայնում: Հոգեկան առողջության խնդիրներով դեռահասների համար առողջապահական ծառայությունների մատչելիության գնահատում և բարելավմանն ուղղված առաջարկությունների մշակում	հաշմանդամ երեխաների համար վերականգնողական ծառայությունների որակի և մատչելիության բարձրացում	2013 թ. և շարունակական	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից

1	2	3	4	5	6	7
31.	Ծննդօգնության պետական հավաստագրի ծրագրի շարունակական ներդրում	Տարեկան շուրջ 50 000 կին կատանա ծննդօգնության մատչելի և որակյալ ծառայություններ:		ՀՀ առողջապահության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
32.	Երեխաների սնուցման բարելավման ազգային ռազմավարության և 2013-2015 թթ. գործողությունների ծրագիրը մշակելը և ՀՀ կառավարություն ներկայացնելը	Երեխաների սնուցման բարելավման ազգային ռազմավարության և 2013-2015 թթ. գործողությունների ազգային ծրագիրը մշակված է, ներդրման գործընթացն սկսված է:	2013-2015 թթ.	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
33.	Այտրի հարստացման ազգային ծրագրի ներդրման շարունակական աշխատանքներ՝ ՀՀ կառավարության կողմից հավանության արժանացած հայեցակարգին համապատասխան	Համաձայն այտրի հարստացման ազգային ծրագրի՝ կիրականացվեն շարունակական աշխատանքներ և կմշակվի համապատասխան օրենքի նախագիծը:	2013-2015 թթ.	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
34.	Կրճրով կերակրման աջակցությանն ուղղված օրենսդրության բարելավում և «Մանկանը բարեկամ» նախաձեռնության շարունակական ներդրում	1. Օրենքի նախագծի մշակում: 2. Վաղ հասակի երեխաների սնուցման կազմակերպման գործընթացը բարելավված է՝ բացառապես կրճրով սնուցման ցուցանիշն աճել է 30 տոկոսով:	2013 թ. և շարունակական	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
35.	Նախաձեռնության խնամքի և բուժօգնության ծառայությունների բարելավում՝ 1) նորաձևային ախտաբանությունների ներարգանդային ախտորոշման գործընթացի բարելավում, անտենատալ սկրինինգների ներդրում,	Նախաձեռնության հսկողության վաղ հաշվառման ցուցանիշի բարձրացում 50%-ով: Ցածր քաշով նորածինների ցուցանիշի նվազեցում 20%-ով:	2013-2015 թթ.	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից

1	2	3	4	5	6	7
	2) հղիության վաղ հաշվառման և նախածննդյան հսկողության ծառայությունների մատչելիության և որակի բարելավում					
36.	Նյութավիճակի ստանդարտի ժառանգական հիվանդությունների և բնածին այլ շեղումների հայտնաբերմանն ուղղված նորածնային սկրինինգ ծրագրերի շարունակականության ապահովում և ընդլայնում	Ժառանգական և զարգացման բնածին ախտաբանությունների թվի կրճատում 10 %-ով	2013 թ. և շարունակական	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
37.	Մասնագետների վերապատրաստում /վերաորակավորում կրթական անհատական ծրագրերի միջոցով պետպատվերի շրջանակներում նպատակային ֆինանսավորմամբ	ՀՀ պետական բյուջեում նախատեսված են հատկացումներ մասնագետների պատրաստման համար, գործընթացն սկսված է:	2013 թ.-ից	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	Լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ չեն պահանջվում:
38.	Մանկաբուժական մասնագիտություններով հետդիպլոմային կրթության (սպատակային կլինիկական օրդինատուրա) գործուն համակարգի ստեղծում, կրթական ծրագրերի բովանդակության համապատասխանեցում ապացուցողական բժշկության դրույթներին	Մանկաբուժական մասնագիտություններով հետդիպլոմային կրթության համակարգը ներդրված է (ԱՄՊ-ի ոլորտում մասնագետների պատրաստումը պլանավորված է 2000 երեխային 1 մանկաբույժ հաշվարկով):	2013-2015 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ պետական բյուջե

1	2	3	4	5	6	7
39.	Բժշկական բազային կրթական համակարգում մանկաբուժություն մասնագիտության ներառում բազային մասնագիտությունների ցանկում, ԱԱԳ-ի համակարգի մանկաբույժների կրթում մագիստրատուրայի միջոցով	Մանկաբուժություն մասնագիտությունը ներառված է բազային մասնագիտությունների ցանկում, մագիստրատուրայի ծրագիրը մշակված է:	2013-2015 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	Ֆինանսական միջոցներ չեն պահանջվում:
Կրթություն						
40.	Հանրապետության բոլոր մարզերում կիրականացվեն ծախսարդյունավետ նախադպրոցական ծառայություններ՝ դպրոցին երեխաների պատրաստվածության մակարդակի բարձրացման և կրթության հավասար մեկնարկային հնարավորությունների ապահովման նպատակով	Կապահովվի նախադպրոցական կրթության մատչելիությունը, հանրապետության 10 մարզերում կներդրվի այլընտրանքային ծառայությունների փորձնական ծրագիր, նախադպրոցական կրթության մեջ 5-6 տարեկանների ընդգրկվածությունը կմեծանա տարեկան շուրջ 7%-ով (կընդլայնվի նախադպրոցական ծառայության կազմակերպումը, և երեխաների ընդգրկվածությունը 2015 թվականին կհասցվի շուրջ 90%-ի): Ծրագրի ավարտին ՀՀ բոլոր մարզերում կընդլայնվի նախադպրոցական ծառայության կազմակերպումը, և երեխաների ընդգրկվածությունն ավագ նախադպրոցական տարիքում կհասցվի շուրջ 90%-ի:	2013-2016 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից

1	2	3	4	5	6	7
41.	Նախադպրոցական կրթության չափորոշիչների հիման վրա ուսումնամեթոդական ձեռնարկների մշակում և հրատարակում	Կապահովվի նախադպրոցական կրթության մատչելիությունը:	2013 թ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
42.	Հանրակրթությունից դուրս մնացած երեխաների հայտնաբերման, հաշվառման և կրթության մեջ ներառման մեխանիզմների մշակում	հանրակրթությունից դուրս մնացած երեխաներին կրթության մեջ ներառում	2013-2014 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարություն	ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
43.	Հոսքային ուսուցման կազմակերպում աուկորողների նախասփրոթյուններին և հակումներին համապատասխան	երեխաների ներգրավվածություն հանրակրթությունում 99%-ով	2013-2016 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		Ֆինանսավորում չի պահանջվում:
44.	Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքների գնահատման չափորոշիչների մշակում Համաշխարհային առողջապահական կազմակերպության ֆունկցիաների միջազգային դասակարգման հիման վրա	կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքների գնահատման չափորոշիչներ	2016 թ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
45.	«Ներառական կրթություն» ծրագրի իրականացում 150 դպրոցներում	Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների համար կապահովվեն կրթության մատչելիություն և հավասար պայմաններ, մտավոր և ֆիզիկական զարգացման խնդիրներով երեխաների համար 150 հանրակրթական դպրոցներում կիրականացվի ներառական կրթություն:	2013-2016 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից

1	2	3	4	5	6	7
46.	Հատուկ հանրակրթության ճյուղերին համապատասխան մեկական հատուկ դպրոցի ստեղծում, որը կգործի նաև որպես համապատասխան ճյուղի ռեսուրսային և գիտագործնական կենտրոն	Հատուկ հանրակրթության բարեփոխում	2014-2016 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
47.	Երեխայի կրթական կարիքների գնահատման եռաստիճան համակարգի ներդրում	հատուկ հանրակրթության բարեփոխում	2016 թ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
48.	Դատապարտված երեխաների կրթության և նախնական մասնագիտական կրթության որակի բարձրացում	Ապահովված է դատապարտված երեխայի կրթության իրավունքը:	2013-2014 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ արդարադատության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
49.	Դպրոցական օլիմպիադայի կազմակերպում (15 առարկաներից հանրապետական օլիմպիադաների կազմակերպում և 6 առարկայից միջազգային օլիմպիադայի մասնակցություն)	Հանրակրթական դպրոցների աշակերտների համար կկազմակերպվեն հանրապետական օլիմպիադաներ 15 առարկաներից, իսկ լավագույնները կմասնակցեն 6 առարկաներից միջազգային օլիմպիադաների:	2013-2016 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
50.	Դպրոցականների սպարտակիադաների կազմակերպում	Հանրակրթական դպրոցների շուրջ 7800 աշակերտների համար կանցկացվեն ամենամյա հանրապետական սպորտային խաղեր 7 մարզաձևերով: Մարզական խաղերի միջնարդային և հանրապետական փուլերին կմասնակցեն շուրջ 4500 աշակերտներ:	2013-2016 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե

1	2	3	4	5	6	7
51.	Դպրոցականների գեղարվեստական ստեղծագործության փառատոնի կազմակերպում	Հանրապետության բոլոր մարզերում կկազմակերպվեն դպրոցականների գեղագիտական ստեղծագործության մրցույթ-փառատոներ, նկարչական հանրապետական ու միջազգային մրցույթներ:	2013-2016 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
52.	Հանրակրթական դպրոցների 8-11-րդ դասարաններում «Առողջ ապրելակերպ» դասընթացի իրականացում	Հանրապետության դպրոցականների համար կանցկացվեն առողջ ապրելակերպի դասընթացներ, սովորողները ձեռք կբերեն կյանքի հմտություններ:	2013-2016 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե, օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
53.	Դպրոցականների ամառային հանգստի կազմակերպում	Ամառային ճամբարներում ու հանգստյան տներում կկազմակերպվի երեխաների ամառային հանգիստը:	2013-2016 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
54.	Սովորողների մասնագիտական կողմնորոշման նպատակով համապատասխան մանկավարժների վերապատրաստում	Վերապատրաստումները կնպաստեն մանկավարժներին՝ սովորողների մասնագիտական կողմնորոշմանն աջակցության արդյունավետությունը բարձրացնելու հարցում:	2013-2016 թթ.	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
Մշակույթ և սպորտ						
55.	«Երաժշտական և արվեստի դպրոցներում ազգային, լարային, փողային նվագարանների գծով ուսուցում» ծրագրի իրականացում	ՀՀ 144 երաժշտական և արվեստի դպրոցների ազգային, փողային և լարային նվագարանների բաժինների 2443 սովորող կստանան ուսման վարձավճարների փոխհատուցում:	յուրաքանչյուր տարի	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե

1	2	3	4	5	6	7
56.	Մանկապատանեկան թատրոնների «Նոան հատիկ» հանրապետական փառատոն, «Թումանյանական հեքիաթի օր» տիկնիկային միջազգային փառատոն, «Հեքիաթին հյուր» մարզային միջոցառում գյուղական մանկահասակ բնակության համար	Մանկապատանեկան թատրոնների «Նոան հատիկ» հանրապետական և «Թումանյանական հեքիաթի օր» տիկնիկային միջազգային փառատոների անցկացումը կնպաստի մանկապատանեկան թատրոնի զարգացմանը, շտրհալի երեխաների հայտնաբերմանը և ստեղծագործական գործունեության խթանմանը, «Հեքիաթին հյուր» մարզային միջոցառումը հնարավորություն կտա գյուղաբնակ երեխաներին հաղորդակցվելու ազգային արժեքներին, ընդլայնելու աշխարհայացքը:	յուրաքանչյուր տարի	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
57.	Մշակույթային կրթության աջակցության հիմնադրամի գործունեության իրականացում	գեղարվեստական կրթություն իրականացնող ուսումնական հաստատությունների մանկավարժների և սովորողների մասնագիտական ունակությունների զարգացման նպատակով ուսումնամեթոդական և գործնական աջակցության ցուցաբերում	յուրաքանչյուր տարի	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
58.	«Արտուտիկ» ամառային ստեղծագործական ճամբար» ծրագրի իրականացում	Շտրհալի երեխաների ստեղծագործական կարողությունների զարգացման և ամառային հանգստի բազմաբովանդակ կազմակերպման նպատակով կկազմակերպվի «Արտուտիկ» մանկապատանեկան ստեղծագործական ամառային ճամբարը, ուր կհանգստանան և վարպետության կատարելագործման	2013 թ. ծրագիրը կիրականացվի երկու տարին մեկ անգամ	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե

1	2	3	4	5	6	7
		դասեր կատանան ՀՀ 10 մարզերի, Երևանի, Արցախի և Ջավախքի շտրիպի երեխաները:				
59.	Շնորհալի և տաղանդավոր երեխաների տեղեկատվական բանկի համալրում	Շնորհալի և տաղանդաշատ երեխաների և պատանիների ստեղծագործական կարողությունների զարգացմանն ու խթանմանն ուղղված ծրագրերի առավել նպատակային իրականացում: Հանրապետական և միջազգային փառատոների մասնակցության միջոցով ստեղծագործական կարողությունների զարգացում:	յուրաքանչյուր տարի	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		Ֆինանսավորում չի պահանջվում:
60.	«Մենք ենք, մեր մարզը» մանկապատանեկան մարզային մշակույթի օրեր նայրաքաղաքում ծրագրի իրականացում	Շնորհալի երեխաների և պատանիների ստեղծագործական կարողությունների զարգացում և խթանում	յուրաքանչյուր տարի	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
61.	Պատանի ստեղծագործողների համար մրցույթների, փառատոների, ցուցահանդեսների կազմակերպում	Պատանի ստեղծագործողների համար մրցույթների, փառատոների, ցուցահանդեսների կազմակերպմամբ կբացահայտվեն շտրիպի երեխաներ, որոնց հետագա ուսուցման գործընթացում և ստեղծագործական գործունեությանը կցուցաբերվի աջակցություն:	յուրաքանչյուր տարի	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
62.	«Երգող Հայաստան» մանկապատանեկան երգչախմբերի հանրապետական մրցույթի կազմակերպում	պատանի ստեղծագործողների կարողությունների զարգացում	2013 թ. ծրագիրը կիրականացվի երկու տարին մեկ անգամ	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե

1	2	3	4	5	6	7
63.	Գեղարվեստական գրականության, մանկական գրադարանների զարգացման նպատակային ծրագրեր, մանկական գեղարվեստական գրքերի հրատարակում, գրադարանային ֆոնդի համալրում	Մանկական գրականության հրատարակումը կնպաստի մանուկների աշխարհայացքի ձևավորմանը, հայրենասիրական դաստիարակությանը, ազգային և համամարդկային արժեքների սերմանմանը, գրադարանների մանկական գրականության համալրմանը:	յուրաքանչյուր տարի	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
64.	Պետական աջակցություն հատուկ կարիքներով, սոցիալապես անապահով երեխաներին մշակութային մասնագիտական ուսուցման և գեղագիտական դաստիարակության ոլորտում Երևանի 3, Վանաձորի մասնաճյուղի 2 գիշերօթիկ հատուկ դպրոցներում, Գյումրու մասնաճյուղերում, Գավառում, Սպիտակում արվեստների և արհեստների ուսուցում	ՀՀ մշակույթի նախարարության «Երեխաների հատուկ ստեղծագործական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի գործունեության արդյունքում Երևանի 3 և Վանաձորի մասնաճյուղի 2 գիշերօթիկ հատուկ դպրոցներում, Գյումրու մասնաճյուղերում, Սպիտակում, Գավառում հաշմանդամ, ծնողազուրկ և սոցիալապես անապահով ավելի քան 614 երեխաներ կստանան արվեստների և արհեստների ուսուցում:	յուրաքանչյուր տարի	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
65.	Հաշմանդամություն ունեցող, ինչպես նաև սոցիալապես անապահով կամ առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների ստեղծագործական ներուժի բացահայտման ու ժամանակակից աշխարհում նրանց առավել ամբողջական ինտեգրման խթանման նպատակով Մանկապատանեկան արվեստի առաջին միջազգային ինտեգրատիվ փառատոնի իրականացում	հաշմանդամություն ունեցող, ինչպես նաև սոցիալապես անապահով կամ առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների նկատմամբ հասարակության խտրական վերաբերմունքի փոփոխություն որպես ընդհանուր մշակութային գործընթացի լիիրավ մասնակցի	2013 թ.	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե

1	2	3	4	5	6	7
66.	«Դպրոցականի ֆիլիարմոնիա» ծրագրի իրականացում	ճանաչողական, բացատրական համերգների միջոցով երեխաների գեղագիտական դաստիարակության, աշխարհայացքի ընդլայնման և վաղվա բարձրաճաշակ ու գրագետ ունկնդրի դաստիարակում	յուրաքանչյուր տարի	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
67.	ՀՀ կառավարության 2012 թ. նոյեմբերի 15-ի «Մանուկների և պատանիների գեղարվեստական կրթության և գեղագիտական դաստիարակության 2013-2015 թվականների ծրագրի և միջոցառումների ցանկի մասին» N 29 արձանագրային որոշմամբ հաստատված ծրագրերի և միջոցառումների իրականացում	մանուկների և պատանիների գեղարվեստական կրթության և գեղագիտական դաստիարակության բնագավառում անհատի բազմակողմանի և մտավոր ներուժի ձևավորման գարգացմանը նպաստող նպատակային պետական միասնական քաղաքականության իրականացում:	Նախատեսվում է իրականացնել 2013-2015 թթ.:	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
68.	«Երեխաների և պատանիների համար գիտաճանաչողական ուղևորությունների կազմակերպում» ծրագրի իրականացում	երեխաների և պատանիների գեղագիտական դաստիարակություն և բազմակողմանի զարգացում, արվեստի ճյուղերի հետ շփում	2013 թ.	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
69.	«Գրականությունը երեխաներին. գրական բաց դասեր մարզային գրադարաններում» ծրագրի իրականացում	երեխաների և պատանիների գեղագիտական դաստիարակություն և բազմակողմանի զարգացում, արվեստի ճյուղերի հետ շփում	2013 թ.	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե

1	2	3	4	5	6	7
70.	«ԿԻՆՈՄԱՆ» «Կրթամշակութային կենտրոն» հիմնադրամի ստեղծում	մանկապատանեկան կինոյի գործունեության զարգացման խթանման միջոցով երեխաների ստեղծագործական ներուժի բացահայտում, ռեժիսորական և օպերատորական հմտություն- ների ուսուցանում	Նախատես- վում է իրա- կանացնել 2015-2016 թթ.:	ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե, ծրագրի հայտը նախատեսվում է ներկայացնել 2014-2016 թթ. ՄԺԾ ծրագրում
71.	Մանկական մուլտֆիլմերի նկարահանում	մանկական կինոյի զարգացում		ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
72.	Մանկապատանեկան կինոյի և անիմացիայի փառատոնի կազմակերպում	մանկական կինոյի զարգացում		ՀՀ մշակույթի նախարարություն		ՀՀ պետական բյուջե
73.	Ֆիզկուլտուրային- ատոդարարական, զանգվածային և մարզական միջոցառումների անցկացում ներառյալ հաշմանդամություն ունեցող երեխաների	ըստ բնակության վայրի՝ ֆիզկուլտուրային ատոդարարական և զանգվածային մարզական աշխատանքների բարելավումը, երեխաների ակտիվ հանգստի կազմակերպումը, ֆիզիկական պատրաստվածության մակարդակի բարձրացումը և ատոդայության ամրապնդումը, ատոդջ ապրելակերպի արմա- տավորումը, ֆիզիկական վարժություններով մշտապես զբաղվելու համար հնարավոր- ությունների ընձեռումը, սոցիալական, սեռային հավասարության գործընթացի խթանումը, մարմնակրթական և այլ ընդհանուր հետազա գործունեության զարգացում և իրագործում	2013-2016 թթ.	ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն		Լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ չեն պահանջվում:

1	2	3	4	5	6	7
Անչափահասների իրավական պաշտպանությունը 1. ՀՀ կառավարությանն առնչվող ՀՀ ոստիկանություն						
74.	12-18 տարեկան հակասոցիալական վարք դրսևորած անչափահասաների (իգական սեռի) համար վերականգնողական կառույցի ստեղծում	հակասոցիալական վարքի շեղում դրսևորած անչափահաս աղջիկների և տղաների վերադաստիարակում և վերաինտեգրում	2013-2015 թթ.	ՀՀ կառավարությանն առնչվող ՀՀ ոստիկանություն	ՀՀ արդարադատության նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
75.	Առկա համայնքային վերականգնողական կենտրոնների գարգացում և ցանցի ընդլայնում	առանց ազատությունից զրկելու՝ իրավախախտ անչափահասաների վերականգնողական աշխատանքների իրականացում, վերադաստիարակում	2013-2014 թթ.	ՀՀ կառավարությանն առնչվող ՀՀ ոստիկանություն	ՀՀ արդարադատության նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
76.	Համայնքներում իրավախախտումների կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների իրականացում	անչափահասաների հանցագործությունների թվի նվազում	2013-2016 թթ.	ՀՀ կառավարությանն առնչվող ՀՀ ոստիկանություն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
77.	Ավագ դպրոցներում դպրոցական տեսուչ ծրագրի իրականացում	աշակերտների իրավական գիտելիքների գարգացում, իրավախախտումների կանխարգելում	2013-2014 թթ.	ՀՀ կառավարությանն առնչվող ՀՀ ոստիկանություն	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
Արդարադատություն						
78.	Անչափահասների (իրավախախտ, վկա, տուժող) գործեր քննող դատավորների, անչափահասաների գործերով զբաղվող դատախազների, քննիչների, անչափահասաների գործերով ոստիկանների, «Աբովյան» քրեակատարողական հիմնարկի անձնակազմի և փաստաբանների վերապատրաստումներ (մասնագիտացում)	անչափահասաների գործերով արդարադատության բնագավառում կլինեն մասնագիտացված տարբեր դերակատարներ (դատավորներ, դատախազներ, քննիչներ, անչափահասաների գործերով ոստիկաններ, փաստաբաններ և այլն)	2013-2015 թթ.	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ կառավարությանն առնչվող ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն Դատական դեպարտամենտ (համաձայնությամբ) Դատական դպրոց Դատախազության դպրոց Փաստաբանների պալատ (համաձայնությամբ)	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից

1	2	3	4	5	6	7
79.	Տվյալների միասնական շտեմարանի ստեղծում՝ անչափահասների կողմից կատարվող հանցագործությունների և այլ իրավախախտումների վերաբերյալ (հաշվի առնելով ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի և ԹՎԻՆ-ի նյութերի և հանցավորության հարցերով ՄԱԿ-ի կոմիտեի (UNODC) կողմից մշակված ցուցիչները)	շահագրգիռ տարբեր գերատեսչությունների գործունեության և ջանքերի առավել արդյունավետ և հետևողական համակարգում	2013-2014 թթ.	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանություն Դատական դեպարտամենտ (համաձայնությամբ) ՀՀ գլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ) ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
80.	Գիտական վերլուծություն՝ անչափահասների կողմից կատարվող հանցագործությունների և անչափահասների շրջանում կրկնահանցավորության վերաբերյալ	հանցավորության դեմ տարվող պայքարի քաղաքականություն՝ հիմնավորված գիտական վերլուծություններով և պարբերաբար թարմացվող տեղեկատվությամբ	2013-2014 թթ.	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանություն	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից
81.	Պարբերական մշակութային, մարզական և կրթական միջոցառումներ՝ «Արուսյան» քրեակատարողական հիմնարկում պահվող կալանավորված և ազատազրկման դատապարտված անչափահասների համար	ազատությունից զրկված անչափահասների առավել արդյունավետ վերաինտեգրումը՝ ազատազրկման ընթացքում կյանքի անհրաժեշտ հմտություններ փոխանցելու միջոցով կրկնահանցավորության հավանականության նվազում	2013-2016 թթ.	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն	ՀՀ պետական բյուջե

1	2	3	4	5	6	7
82.	Հանցավոր վարքագծի հետևանքների վերաբերյալ իրազեկության բարձրացման պարբերական միջոցառումներ (հակաքարոզչություն հեռուստատեսությամբ և այլ ՔԼՄ-ներով), այդ թվում քրեական բովանդակությամբ հեռուստատեսիվների բովանդակության հսկողության ողջամիտ միջոցներով	անչափահասների հանցավորության վերաբերյալ հասարակության իրազեկության և հանցավորության դեմ պայքարի գործում հասարակության դերի բարձրացում կրկնահանցավորության հավանականության նվազում	2013-2016 թթ.	Երեխաների իրավունքների պաշտպանության ազգային հանձնաժողով	զանգվածային լրատվամիջոցներ (համանախոսությամբ)	
83.	Օրենսդրության վերանայում անչափահաս ձերբակալվածների և կալանավորվածներին արգելանքի տակ պահելու առավելագույն ժամկետները կրճատելու, նրանց նկատմամբ գործերի լուծման արդարադատական միջոցների (diversion) և այլընտրանքային պատիժների կիրառման արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով	իրավախախտում կատարած, հանցագործությունից տուժած կամ հանցագործության վկա անչափահասների համար կնշակվի առավել նպաստավոր օրենսդրություն	2013-2015 թթ.	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանություն Գլխավոր դատավաճություն (համանախոսությամբ)	Ֆինանսավորում չի պահանջվում:
84.	Աջակցություն իրավախախտ անչափահասների հատուկ ստեղծագործական կենտրոնին՝ ուսուցանվող աղիեստների և արվեստների ցանկն ընդլայնելու և ուսուցումն ազատությունից չզրկված իրավախախտ անչափահասների համար ևս կազմակերպելու հարցում	ազատությունից զրկված անչափահասների առավել արդյունավետ վերաինտեգրում	2013-2016 թթ.	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ մշակույթի նախարարություն ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանություն	օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Դ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ